

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-33>

УДК 358:343.37

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНОГО УЯВЛЕННЯ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ: ОГЛЯД ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

DEVELOPMENT OF THE THEORETICAL CONCEPT AND METHODOLOGICAL PROVISIONS OF THE STATE POLICY OF PREVENTION AND COUNTERACTION OF ECONOMIC CRIME: REVIEW OF DISSERTATION RESEARCH

Дикий Анатолій Петрович

кандидат економічних наук, доцент,
Державний університет "Житомирська політехніка"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5819-0236>

Dykyi Anatolii

State University "Zhytomyr Polytechnic"

Стаття присвячена дослідженню напрацювань в дисертаційних дослідженнях щодо розвитку теоретичного уявлення та методологічних положень державної політики запобігання та протидії економічній злочинності. Встановлено тенденції публікаційної активності вітчизняних та зарубіжних вчених до проблем запобігання та протидії економічних злочинів, що дає можливість ідентифікації особливостей сучасного теоретичного знання та окреслення наукової картини світу в контексті досліджуваної проблеми. Визначено фактори важливості дослідження публікаційної активності з проблем державної політики запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки України. Визначено необхідним ідентифікувати сучасні тенденції та тренди з метою розширення теоретичних знань про економічну злочинність як об'єкт економічного дослідження та розробки сучасної методології формування і реалізації державної політики, зважаючи на новітні дослідження.

Ключові слова: злочини, державна політика, запобігання економічним злочинам, протидія економічним злочинам, економічна безпека.

The article is devoted to the study of developments in dissertation research on the development of theoretical concepts and methodological provisions of the state policy of preventing and combating economic crime. The trends of publication activity of domestic and foreign scientists on the problems of prevention and counteraction of economic crimes have been established, which makes it possible to identify the features of modern theoretical knowledge and outline the scientific picture of the world in the context of the investigated problem. The factors of the importance of the research of publication activity on the problems of the state policy of prevention and counteraction of economic crime in the system of guaranteeing the economic security of Ukraine have been determined, among which: economic crime is at the intersection of the interests of various participants in social relations, which determines the diversity of customers of scientific research; the interdisciplinary nature of this social phenomenon indicates the versatility of the object-subject field of research, the methodology of studying this social phenomenon and the mechanisms proposed to ensure the processes of preventing and countering economic crime; the consequences of economic crime can manifest themselves on different scales, with different content and forums, which is important for state policy and guaranteeing the economic security of the state. It was determined that it is necessary to identify modern tendencies and trends in order to expand theoretical knowledge about economic crime as an object of economic research and to develop a modern methodology for the formation and implementation of state policy, taking into account the latest research. In the work, a meaningful analysis and systematization of dissertation studies of domestic scientists was carried out to study the publication activity of the development of theoretical ideas and methodological provisions of the state policy of preventing and combating economic crime.

Keywords: crimes, state policy, prevention of economic crimes, combating economic crimes, economic security.

Постановка проблеми. Важливою складовою наукового дослідження з вивчення проблем державної політики запобігання та протидії економічній злочинності є ідентифікація сучасних підходів до даної проблеми в наукових працях. Встановивши тенденції публікаційної активності вітчизняних та зарубіжних вчених до проблем запобігання та протидії економічній злочинності досліджень уможливлується ідентифікація особливостей сучасного теоретичного знання та окреслення наукової картини світу в контексті досліджуваної проблеми. Важливість дослідження публікаційної активності з проблем державної політики запобігання та протидії економічній злочинності в системі гарантування економічної безпеки України обумовлено сукупність факторів, до яких варто віднести:

– по-перше, економічна злочинність знаходиться на перетині інтересів різних учасників суспільних відносин, що визначає різновекторність замовників наукових досліджень;

– по-друге, міждисциплінарність даного суспільного явища, вказує на різносторонність об'єктно-предметного поля дослідження, методології вивчення даного соціального явища та механізмів, які пропонуються для забезпечення процесів запобігання та протидії економічній злочинності;

– по-третє, наслідки економічної злочинності можуть проявлятися і різних масштабах, різного змісту та форуми, що є важливим для державної політики та гарантування економічної безпеки держави.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Оскільки економічна злочинність як об'єкт наукового дослідження має сукупність властивостей та наслідків, що

обумовлюють потребу в аналізі, систематизації та групуванні результатів дослідження, вважаємо за необхідне ідентифікувати сучасні тенденції та тренди з метою розширення теоретичних знань про економічну злочинність як об'єкт економічного дослідження та розробки сучасної методології формування і реалізації державної політики, зважаючи на передові дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідити напрацювання в дисертаційних дослідженнях щодо розвитку теоретичного уявлення та методологічних положень державної політики запобігання та протидії економічній злочинності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вивчення публікаційної активності розвитку теоретичного уявлення та методологічних положень державної політики запобігання та протидії економічній злочинності вбачаємо здійснити змістовний аналіз та систематизація дисертаційних досліджень вітчизняних вчених в різних галузях науки.

Дисертаційні дослідження, що розкривають об'єкт нашого дослідження виконані за різними спеціальностями в різних галузях наук, зокрема: економічні науки та державне управління. Це вказує на різносторонність підходів та зацікавленість в даному соціальному явищі різних учасників суспільних відносин.

За останні п'ять років питання запобігання та протидії економічним злочинам та їх впливу на економічну безпеку держави в цілому, або ж окремих складових економічних відносин піднімалися вітчизнами вченими в межах економічних наук на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук (табл. 1).

Таблиця 1

Дослідження проблем економічної злочинності в дисертаційних дослідженнях вітчизняних вчених за спеціальністю (економічні науки)

№ з/п	ПІБ автора	Тема дисертації
<i>08.00.03 – економіка та управління національним господарством</i>		
1	Волошенко А. В. (2018 р.)	Державні регуляторні імперативи протидії системній корупції в національній економіці
<i>08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)</i>		
2	Опанасюк А. А. (2021 р.)	Аудит в системі запобігання та протидії економічній злочинності
<i>21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності</i>		
3	Жорж Аль Жаммаль (2018 р.)	Стратегія мінімізації корупційних ризиків в системі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання

Дослідження корупції як системного атрибуту сучасних макроекономічних реалій займалась А. В. Вологенко. В ході написані дисертаційного дослідження було визначено та обґрунтовано різновиди системної корупції у національній економіці; окреслено основні негативні наслідки від корупційних впливів; проаналізовано причини неефективної протидії цьому руйнівному явищу на вітчизняних теренах; запропоновано основні напрями застосування державних регуляторних імперативів протидії системної корупції [4].

Опанасюк А. А. провів інституалізацію аудиту як інструменту системи запобігання та протидії економічній злочинності на підставі: ідентифікації і таксономії інститутів вказаного напрями аудиту за мега, макро, мезо, мікро та нано-економічними рівнями. Окрім того, в дисертаційній роботі удосконалено організаційно-методичні положення форензік-аудиту через: визначення етапів його проведення; опис дій в межах цих етапів та формування змістовних блок-схем; ідентифікацію аудиторських процедур, методів та методичних прийомів. На формування організаційно-методичних положень форензік-аудиту сформовано реєстр ризиків економічної злочинності та матрицю співвіднесення ризиків економічної злочинності за напрямиами форензік-аудиту. Застосування цієї матриці не тільки сприятиме визначенню пріоритетних ризиків економічних злочинів в межах діяльності вказаного суб'єкту, а також дозволить сфокусувати та конкретизувати роботу форензік-аудиторів за напрями вказаного аудиту, а отже оптимізувати їх роботу, значно скоротивши час проведення аудиторських процедур [12].

Формуванням стратегії мінімізації корупційних ризиків займався Жорж Аль Жаммаль, яку вчений узгодив через комплекс заходів з управління корупційними ризиками, що дозволило оцінити ймовірність та масштаби наслідків корупційних порушень та спрогнозувати заходи контролю та своєчасного звітування [7]. В результаті дослідження вдалось: удосконалити підходи до визначення функціональних складових економічної безпеки суб'єктів господарювання, інструментарію оцінки рівня економічної безпеки комунальних підприємств водопостачання та водовідведення із застосуванням таксономічного методу, який дозволяє об'єднати значний статистичний масив інформації до єдиного інтегрального показника рівня економічної безпеки та сприяє отриманню об'єктивних результатів оцінки стану економічної без-

пеки підприємства; усучаснити підходи щодо організації антикорупційного комплаєнсу як системи протидії корупції на підприємстві, спрямованого на мінімізацію корупційних і репутаційних ризиків; надати подальшого розвитку підходам побудови «карт корупційних ризиків» суб'єктів господарювання.

Питання формування та реалізації державної політики за окремими видами економічних злочинів викладені в дисертаційних дослідженнях галузі знань – державне управління, що представлено в табл. 2.

Басига К. В. обґрунтувала комплексний підхід до розвитку вітчизняної системи державного управління у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, який, на основі європейського досвіду, передбачає застосування відповідних міжнародних стандартів та європейських вимог, орієнтованих на запровадження ефективних способів і методів запобігання та протидії корупції та на виявлення публічних діячів для їх ідентифікації як особливих об'єктів фінансового моніторингу; удосконалила методологічний інструментарій діяльності вітчизняних державних органів у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, через впровадження принципів контролю і нагляду, відповідальності та взаємності і таких способів, як виявлення, ідентифікація, верифікація клієнтів, ведення обліку фінансових операцій та відомостей про їх учасників, обов'язкового звітування про них центральному органу виконавчої влади з використанням різних методів управління, основним з яких є метод адміністративного впливу, та спеціальних методів типу правових і адміністративних обмежень та заборон; узагальнила тенденції становлення системи державного управління у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні [2].

Розглянув ефективності і результативності антикорупційної політики в сфері земельних відносин О. В. Шкурпат. Неефективність антикорупційної політики вбачав в ігноруванні мотиваційних засад існування корупції. Вважав, що ефективність антикорупційної політики безумовно залежить від рівня дієвості прийнятих законів та реальної боротьби (кримінальних санкцій) проти корупціонерів, але спиратися тільки на ці заходи – значить діяти наздоганяючими методами локально, вибірково, фрагментарно, а в кінцевому результаті – неефективно. Ефективність державного управління, на думку науковця, прямо

Таблиця 2

Дослідження проблем економічної злочинності в дисертаційних дослідженнях вітчизняних вчених за спеціальностями галузі знань державне управління

Автор, рік	Назва
25.00.01 – теорія та історія державного управління	
Бисага К. В. (2018 р.)	Державне управління у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: європейський досвід для України
Шкурпат О. В. (2018 р.)	Антикорупційна політика у сфері земельних відносин: історико-теоретичний аналіз
Новак А. М. (2019 р.)	Теоретико-методологічні засади формування та реалізації національної антикорупційної політики
Костенко Д. В. (2020 р.)	Система запобігання корупції в Україні: становлення та розвиток
25.00.02 – механізми державного управління	
Баранов Р. О. (2018 р.)	Формування та реалізація державної політики запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом
Дмитрієв Ю. В. (2018 р.)	Механізми оцінки та мінімізації корупційних ризиків у системі державного управління України
Нонік В. В. (2019 р.)	Механізми формування та реалізації антикорупційної політики в Україні
Височанський М. Р. (2021 р.)	Механізми державного регулювання сфери економічної безпеки України
Чорний В. І. (2021 р.)	Формування та реалізація механізмів попередження та протидії корупції в органах державної влади (на прикладі країн ЄС та України)
25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку	
Мошнін А. А. (2020 р.)	Корупція в системі публічної влади України як фактор загрози державній безпеці
Паутов В. О. (2020 р.)	Протидія корупції як структурна складова національної безпеки України
Швидкий Я. Ю. (2020 р.)	Механізми інституційного забезпечення протидії корупції
Грицишен Д. О. (2021 р.)	Державна політика у сфері запобігання та протидії економічній злочинності
Супрунова І. В. (2021 р.)	Державна політика у сфері детінізації національної економіки як структурної складової державної безпеки

залежить від уміння застосовувати принципи та методи управління в процесі досягнення інституціями поставленої соціальної мети [18].

Особливості та основні чинники розвитку національної антикорупційної політики в умовах сучасного державотворення розглядав А.М. Новак. На основі досліджень було прийнято рішення, щодо доцільності розподілу сучасних наукових напрямів щодо корупції, детермінованих державно-управлінським аспектом. Особливу увагу автор приділив визначенню соціальної сутності корупції. Розглянуто історичні витоки і соціальні передумови виникнення корупції, її економічний, правовий аспекти, системний характер,

зв'язок з іншими соціальними явищами. Здебільшого проаналізовано первинний і вторинний рівні адміністративно-правового забезпечення національної антикорупційної політики, оскільки їх доцільність зумовлена ступенем впливу корупціогенних чинників на систему публічно-управлінської діяльності. До первинного рівня належить запровадження норм забезпечення, установлених профільними законами України «Про державну службу», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», а також визначені нормами кримінального й адміністративного права правила, процедури та регламенти службової діяльності щодо запо-

бігання корупції. Вторинний рівень включає засоби й способи запобігання корупції [10].

В межах дисертаційного дослідження на тему «Система запобігання корупції в Україні: становлення та розвиток» Д. В. Костенко виділив три стратегії протидії корупції: 1) інформування суспільства про небезпеку корупції та її наслідків для соціально-економічного стану держави; 2) налагодження менеджменту у сфері запобігання корупції; 3) удосконалення нормативно-правового забезпечення та захист прав громадян [8].

Наголошував на оновлені організаційно-правових засад у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом Р. О. Баранов, який вбачав повноту та якість організаційно-правового забезпечення державної політики фактором, що впливає на ефективність функціонування всієї національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, особливо в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків. Дослідник спрямував свої наукові пошуки на формування інституційного механізму забезпечення державної політики запобігання та протидії легалізації (відмиванню) до ходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні [1].

Мінімізувати корупційні ризики у системі державного управління намагався Ю. В. Дмитрієв. Вирішення цієї проблеми він вбачав в реалізації комплексу антикорупційних заходів, які необхідно послідовно здійснювати в кожній із сфер державного управління. Такий комплекс заходів повинен бути спрямований не лише на викорінення корупції як явища, а й у першу чергу повинен бути направлений на виявлення причин корупційних ризиків, що можуть сприяти виникненню корупційної поведінки. Оцінку ризиків вважав одним з ефективних попереджуючих механізмів протидії корупції і дієвим способом забезпечення відповідності розроблених антикорупційних заходів реальним корупційним схемам в країні [6].

Нонік В.В. провів оцінювання ефективності формування та реалізації антикорупційної політики в Україні, а також визначив основні чинники та шляхи детінізації економіки України. З метою обґрунтування вибору механізмів антикорупційної політики держави в дисертаційній роботі змодельовано тенденцію розповсюдження корупції. Результати моделювання засвідчили, що для ефективної боротьби з корупцією потрібен великий проміжок часу

протягом якого мають здійснюватися заходи по «імунізації» від корупції і застосовуватися жорсткі методи покарання за корупційні дії. На основі систематизації зарубіжного досвіду формування та реалізації антикорупційної політики представлено комплекс пропозицій щодо адаптації в українські реалії інструментів, що посилюють антикорупційний потенціал держави. Окрім цього удосконалено концептуальні підходи до розробки та впровадження національної системи державного моніторингу корупції, методичні підходи до формування інформаційно-комунікаційного інструментарію антикорупційної політики держави [11]. Науково обґрунтовано і запропоновано методологічні підходи до формування та реалізації державної антикорупційної політики, які, на відміну від раніше відомих, враховують державно-політичні, соціально-економічні, державно-правові, соціокультурні пріоритети стратегії розвитку держави та спрямовані на: забезпечення безумовного виконання і правильного застосування вимог, встановлених антикорупційним законодавством; профілактику корупції та радикальне викорінення умов, що її породжують; створення і впровадження в дію некорупційних схем взаємодії інститутів громадянського суспільства із державними інститутами; зменшення регуляторного тиску держави на бізнес; забезпечення правових умов для інформаційної прозорості та відкритості діяльності влади, розвиток інституту громадського контролю.

Першим у своєму науковому дослідженні обґрунтував необхідність запровадження інституційного механізму забезпечення електронно-технічної безпеки держави М. Р. Височанський. Даний механізм відрізняється формуванням та функціонуванням у системі органів публічного врядування самостійного підрозділу зі спеціалізованим функціоналом у сфері економічної безпеки, діяльність якого стосуватиметься питань використання, впровадження електронно-технічних можливостей в органах влади України та систематизації наявних електронних систем. Автор доповнив систематизацію процесу державного регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки, чотирма кластерами, які зосередили в собі заходи державного регулювання за кваліфікаційними ознаками поетапності його проведення (з фокусуванням на планування та прогнозування); підготовку й ухвалення державно-управлінських рішень у системі забезпечення економічної безпеки та безпосереднє здійснення заходів; механізми моніторингу та

контролю здійснення проведених заходів; аналіз та оцінку ефективності здійснюваних заходів. Провів науковий аналіз основних трендів, тенденцій та процесів у сфері політико-економічних відносин, що вирізняється фокусуванням уваги на факторах і чинниках впливу на механізми державного регулювання у сфері економічної безпеки України, зокрема, економіко-географічного та культурно-ментального розвитку громадян України, врахування регіональної специфіки та особливостей кожної з областей [3].

Наукова новизна одержаних результатів дослідження В. І. Чорного полягає у виявленні організаційних засад розвитку механізмів попередження та протидії корупції у країнах ЄС, в контексті удосконалення механізмів державного регулювання боротьби з корупцією в Україні. Завдяки плідній роботі науковця вперше представлено наукове бачення функціонального та організаційного забезпечення концептуальної моделі удосконалення механізмів попередження та протидії корупції в органах державної влади, що відрізняється системним характером та алгоритмізацією п'яти механізмів інституціонального зміцнення складових превентивної антикорупційної системи; виконанні Україною усіх міжнародних зобов'язань у сфері попередження та протидії корупції; ширшої участі громадського сектору у процесах реалізації антикорупційної політики; модернізації та адаптації до сучасних вимог інформаційно-комунікаційного інструментарію антикорупційної політики України; створенні інституту викривачів з метою підвищення ефективності заходів попередження та протидії корупції в Україні. В рамках дослідження були визначені пріоритетні орієнтири європейського розвитку державного регулювання у сфері боротьби з корупцією [15].

Вбачав в корупції загрозу державній безпеці України А. А. Мошнін. В своєму науковому дослідженні удосконалив категоріально-понятійний апарат науки державного управління в частині визначень, що розкривають сутність та зміст феномену корупції як фактору національної та державної небезпеки, що відрізняються від існуючих визначенням поняття «державна безпека» як складової більш широкого поняття «національна безпека», яка поглинає в собі перше, на основі чого обґрунтовано доцільність використання інтегрованої дефініції «національна безпека держави». Окрім цього вчений обґрунтував основні детермінанти системи національної безпеки

держави, виокремив 3 основних кластери та 33 підкластери зазначеної системи [9].

Основні проблеми функціонування органів протидії корупції в системі національної безпеки України досліджував В. О. Паутов. Вчений розглядав корупцію як системну проблему серед суспільних прошарків, тому займався створенням спеціальних антикорупційних інституцій. У процесі дослідження визначив декілька груп корупційних проблем. Ефективність боротьби з корупцією автор вбачає в на потребі розробити наукову концепцію попередження цього соціально зумовленого явища. Це допоможе при розробці адекватних стратегій і тактики, визначенні відповідних цілей, засобів їх реалізації, рівня необхідної матеріальної, фінансової, організаційної та правової підтримки. Для розв'язання корупційної проблематики в системі забезпечення національної безпеки необхідне: забезпечення принципів незалежності діяльності структур антикорупційного спрямування та унеможливлення їхньої політичної залежності від правлячої верхівки; налагодження ефективної роботи НАЗК, НАБУ і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; запровадження роботи електронного декларування та держзакупівель; здійснення реформи судочинства, формування чесного і непідкупного судового корпусу; законодавче закріплення необхідності проводити поліграфічне дослідження під час проходження конкурсів на основні посади у державній службі; створення умов для залучення неурядових організацій до моніторингу діяльності органів державного управління, виховання кадрів, розробки методології та становлення навичок для протидії корупції; забезпечення покарання для посадовців, що вчинили корупційний злочин, з неможливістю подальшого зайняття посади державного службовця [19].

Дослідження Я. Ю. Швидкого полягає в аналізі інституційного забезпечення національної безпеки органами протидії корупції з урахуванням міжнародного досвіду та досвіду попередньої інституційної підтримки політики антикорупційного спрямування. В дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що задачі антикорупційної боротьби мають статус загальнодержавних та пріоритетних. Вітчизняна законодавча база щодо питань безпеки має фіксувати чітке розмежування повноважень держорганів, передусім органів сфери безпеки, сприяти міжвідомчій координації, у тому числі в умовах довготривалої агресії проти нашої країни, яка має, так звані,

«гібридні» прояви. Проаналізовано, що недосконала система структур антикорупційного спрямування, а також відсутні чітка державна антикорупційна політика та державні органи, відповідальні за її проведення, є суттєвим чинником складного становища України у питанні корупції. [16].

Розвиток теорії, методології формування та реалізації державної політики в сфері запобігання та протидії економічній злочинності як загрози національній безпеці продовжив Д. О. Грицишен, який в межах дисертаційного дослідження запропонував комплексний методологічний підхід до формування та реалізації державної політики в сфері запобігання та протидії економічній злочинності. Даний підхід включає сукупність послідовних етапів: ідентифікацію проблеми та виявлення її симптомів; розкриття змісту державної політики як процесу та системи; визначення предметно-об'єктного поля, мети та завдання, напрямів формування, об'єктів та суб'єктів формування і реалізації державної політики; взаємодію із іншими видами державної політики; методи реалізації; принципи державної політики; механізми реалізації, які враховують особливості економічних злочинів в державному та корпоративному секторах економіки та формують нове наукове значення щодо розширення методологічних інструментів державного управління [5].

В науковій роботі І. В. Супрункової знайшли удосконалення інституційні підходи до державної контрольно-господарської діяльності як інструменту реалізації заходів з детінізації національної економіки шляхом генерування інституціональної моделі такої діяльності, що

на практиці сприятиме підвищенню результативності та ефективності реалізації контрольної функції державного управління в сфері детінізації національної економіки [14]. Визначено концептуальні можливості формування та реалізації державної політики детінізації ринку праці та легалізації трудових відносин в Україні, що ґрунтуються на цілеспрямованій, стратегічній діяльності держави, пов'язаної з перспективним плануванням та управлінням трудовими ресурсами у сфері державної безпеки. Запропоновано комплексний механізм детінізації ринку праці в Україні, який включає інституційну, соціальну, політичну, фінансову, інформаційно-аналітичну та економічну складову, використання якого забезпечить створення умов для підвищення стандартів гідної праці як основи для легалізації трудових відносин та заробітної плати шляхом подолання суперечності між високим рівнем розвитку людського капіталу й недостатнім рівнем розвитку соціального капіталу. Розроблено методологічний інструментарій державного управління детінізацією економіки України в фокусній увазі бюджетної безпеки завдяки.

Висновки. В результаті аналізу дисертаційних досліджень з питань запобігання та протидії економічній злочинності, виявлено основні напрацювання з даної тематики та оцінено їхню значимість для сучасної теорії та методології науки, а також визначено питання, які залишились поза увагою та потребують дослідження та розробки теоретичних положень та методологічного інструментарію з питання протидії економічній злочинності задля забезпечення економічної безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баранов Р. О. Формування та реалізація державної політики запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2018. 314 с.
2. Бисага К. В. Державне управління у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: європейський досвід для України : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Івано-Франківський нац. тех. ун-т. Івано-Франківськ, 2018. 219 с.
3. Височанський М. Р. Механізми державного регулювання сфери економічної безпеки України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. МАУП. Київ, 2021. 23 с.
4. Волошенко А. В. Державні регуляторні імперативи протидії системній корупції в національній економіці : автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03. ВНЗ "Нац. акад. упр.". Київ, 2018. 40 с.
5. Грицишен Д. О. Державна політика в сфері запобігання та протидії економічній злочинності : дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.05. Національний університет цивільного захисту України, Харків, 2021. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovani-vcheni-rady/disHrytsyshen.pdf>
6. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 4. С. 92–95.
7. Жорж А. Ж. Стратегія мінімізації корупційних ризиків у системі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання : дис. ... канд. екон. наук: 21.04.02. Харк. нац. ун-т міськ. госп. ім. О.М. Бекетова. Харків, 2019. 90 с.

8. Костенко Д. В. Система запобігання корупції в Україні: становлення та розвиток : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Київ, 2020. 229 с.
9. Мошнін А. А. Корупція в системі публічної влади України як фактор загрози державній безпеці : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.05. МАУП. Київ, 2020. 250 с.
10. Новак А. М. Теоретико-методологічні засади формування та реалізації національної антикорупційної політики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 25.00.01. Дніпровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Дніпро, 2019. 20 с.
11. Нонік В. В. Механізми формування та реалізації антикорупційної політики в Україні : дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Чорноморський нац. ун-т ім. П. Могили. Харків, 2019. 402 с.
12. Опанасюк А. А. Аудит в системі запобігання та протидії економічній злочинності : дис. ... канд. юрид. наук : 08.00.09. Держ. ун-т «Житомирська політехніка». Житомир, 2021. 280 с.
13. Паутов В. О. Протидія корупції як структурна складова національної безпеки України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.05. Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. Київ, 2020. 21 с.
14. Супрунова І. В. Державна політика у сфері детінізації національної економіки як структурної складової державної безпеки : дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.05. Національний університет цивільного захисту України, Харків, 2021. 443 с.
15. Чорний В. І. Формування та реалізація механізмів попередження та протидії корупції в органах державної влади (на прикладі країн ЄС та України) : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. МАУП. Київ, 2021. 21 с.
16. Швидкий М. Механізми інституційного забезпечення протидії корупції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.05. Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. Київ, 2020. 20 с.
17. Шкурюпат О. В. Ефективність антикорупційної політики у сфері земельних відносин. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління*. 2013. Вип. 4. С. 371–384.

REFERENCES:

1. Baranov, R. O. (2018) Formuvannja ta realizacija derzhavnoi' polityky zapobigannja ta protydii' legalizacii' dohodiv, oderzhanyh zlochynnym shljahom [Formation and implementation of the state policy of prevention and countermeasures against the legalization of income obtained through criminal means]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
2. Bysaga, K. V. (2018) Derzhavne upravlinnja u sferi protydii' legalizacii' (vidmyvannju) dohodiv, oderzhanyh zlochynnym shljahom: jevrops'kyj dosvid dlja Ukrai'ny [State administration in the field of combating the legalization (laundering) of criminal proceeds: European experience for Ukraine]. *Candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]
3. Vysochans'kyj, M.R. (2021) Mehanizmy derzhavnogo reguljuvannja sfery ekonomichnoi' bezpeky Ukrai'ny [Mechanisms of state regulation of the sphere of economic security of Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
4. Voloshenko, A. V. (2018) Derzhavni reguljatorni imperatyvy protydii' systemnij korupcii' v nacional'nij ekonomici [State regulatory imperatives to combat systemic corruption in the national economy]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
5. Grycyszen, D. O. (2021) Derzhavna polityka v sferi zapobigannja ta protydii' ekonomichnij zlochynnosti [State policy in the field of prevention and counteraction of economic crime]. *Doctor's thesis*. Kharkiv. Available at: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovani-vcheni-rady/disHrytsyshen.pdf> [in Ukrainian]
6. Dmytrijev, Ju. V. (2016) Prychyny vynykennja korupcijnyh ryzykiv u systemi derzhavnogo upravlinnja [Causes of corruption risks in the state administration system]. *Investycii': praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 4, 92–95. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_4_23. [in Ukrainian]
7. Zhorzh, A. Zh. (2019) Strategija minimizacii' korupcijnyh ryzykiv v systemi zabezpechennja ekonomichnoi' bezpeky sub'ektiv gospodarjuvannja [Strategy for minimizing corruption risks in the system of ensuring economic security of economic entities]. *Candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian]
8. Kostenko, D. V. (2020) Systema zapobigannja korupcii' v Ukrai'ni: stanovlennja ta rozvytok [The system of prevention of corruption in Ukraine: formation and development]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
9. Shvydkyj, Ja. Ju. (2020) Mehanizmy instytucijnogo zabezpechennja protydii' korupcii' [Mechanisms of institutional protection against corruption]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
10. Moshnin, A. A. (2020) Korupcija v systemi publichnoi' vlady Ukrai'ny jak faktor zagrozy derzhavnij bezpeci [Corruption in the system of public power of Ukraine as a factor of threat to state security]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]

11. Novak, A. M. (2019) Teoretyko-metodologichni zasady formuvannja ta realizacii' nacional'noi' antykorupcijnnoi' polityky [Theoretical and methodological principles of formation and implementation of national anti-corruption policy]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Dnipro. [in Ukrainian]
12. Nonik, V. V. (2019) Mehanizmy formuvannja ta realizacii' antykorupcijnnoi' polityky v Ukraini [Mechanisms of formation and implementation of anti-corruption policy in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian]
13. Opanasjuk, A. A. (2021) Audyt v systemi zapobigannja ta protydii' ekonomichnij zlochynnosti [Audit in the system of prevention and counteraction of economic crime]. *Candidate's thesis*. Zhytomyr. [in Ukrainian]
14. Pautov, V. O. (2020) Protydija korupcii' jak strukturna skladova nacional'noi' bezpeky Ukrainy [Anti-corruption as a structural component of Ukraine's national security]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
15. Suprunova, I. V. (2021) Derzhavna polityka u sferi detinizacii' nacional'noi' ekonomiky jak strukturnoi' skladovoi' derzhavnoi' bezpeky [State policy in the field of detinization of the national economy as a structural component of state security]. *Doctor's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian]
16. Chornyj, V. I. (2021) Formuvannja ta realizacija mehanizmiv poperedzhennja ta protydii' korupcii' v organah derzhavnoi' vlady (na prykladi kraï'n JeS ta Ukrainy). [Formation and implementation of mechanisms for preventing and countering corruption in state authorities (on the example of EU countries and Ukraine)]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]
17. Shkuropat, O. V. (2013) Efektyvnist' antykorupcijnnoi' polityky u sferi zemel'nyh vidnosyn [Effectiveness of anti-corruption policy in the field of land relations]. *Naukovyj visnyk Akademii' municypal'nogo upravlinnja, upravlinnja – Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Management, management, 4*, 371–384. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_4_48. [in Ukrainian]